

II. diss. A
1, 18

PROCANCELLARIUS
D. CHRISTIANVS WILHELMVS
K V S T N E R V S

SVPR. CVR. ET CONSISTORII ELECT. NEC NON FAC. IVRID.
ASSESSOR, CAPIT. WVRZENSIS CANON. AC
SENATOR VRBIS

HONORES DOCTORIS IVRIS
GODOFREDO SIGISMVNDO SEYFRIEDO

A. D. XXVIII. IVNII CICIOCLXIII

C O N F E R E N D O S

I N D I C I T

ATQVE

l. 2. C. de resc. vend. liberis heredibus non opitulari

C O N T E N D I T.

AVVILLI MUNICIPALIS
CIVILIS ET CIVILIS
MUNICIPALIS
AVVILLI MUNICIPALIS
CIVILIS ET CIVILIS
MUNICIPALIS

Cum nuper de actione emti ex dupla ageremus, et
curam Romanorum, qua venditorum fraudi-
bus variis modis obicem ponerent, afferremus,
etiam *I. 2. C. de resc. vendit.* memoriam iniecimus, quae emtori,
si dimidio plus esset laesus, vti etiam venditori in finiendo rei
pretio lapsu succurrebat. Sed an haec actio ad laesorum heredes
transeat, maiori difficultate premitur, quam ob causam non a
re alienum esse putauimus, si hanc juris quaestionem paulo cu-
ratius perpenderemus. Et primo quidem cum ab initio res ex-
plicanda sit, an actio *I. 2. C. de rescind. vendit.* cuius effectus est
is, vt, si quis in rei venditae pretio ultra dimidium esset laesus,
partem aduersam, vt rem vel restituat, vel iustum premium sup-
pleat, posset adigere, etiam veteribus Romanis in usu fuerit,
recte quaeritur. Qua in re si elegantissimum ICtum EDM. M E-
RILLIVM Obseru. VI. 16, audias, hoc receptum fuisse putas,
quod ei, qui rem minori pretio, quam iure valebat, vendi-
disset, actio daretur, cuius rei testem assert, tuin SENECAM,
tuin P A V L L V M, e quibus ille de benef. VI. 15. *Quaedam in-*
quit, pluris sunt, quam venierunt, et ab hoc aliquid mibi extra

A 2

pro

IV

pro illis quam emta sunt, debes. Quid igitur? Si is, qui minori pretio rem acquisuit, praeterea adhuc aliquid debet, nonne vides, iam SENECAE temporibus eum, quod pretio iusto de-
esset, debuisse adiicere. Sed magis, credo, SENECA suo, h.e.
philosophantis more, quam ex legum praescriptis differit, et honesti
potius, quam iuris scripti praecepta proponit. Vti igitur in Iure
philosophandum est, sed paucis, ille ipse SENECA paulo post
adiicit: *venditori nihil debet, qui bene emit.* quasi diceret, quan-
quam secundum leges naturae mihi debes pretium verum, tamen
vsu receptum est, venditorem nihil debere, qui *bene*, h. e.
qui non debito pretio emit. At philosophum excipiat ICtus
PAVLVS, qui *I. 2. D. depos. si minoris, quam debuit, vendidit,*
actiones suas tantum modo praestabit, ait, et actionem ei, qui
minus vendidit, relictam fuisse commonstrat. Sed quis est,
ille, de quo lex agit, an vendor, an mandatarius, et quae est
actio sua? Dicis venditorem indigitari. Ego cum BACHOVIO
ad TREVTL. P. II. Disp. 2. tb. 9. Lit. B. quouis pignore con-
tendam, hoc non liquere, cum ex hoc fragmento certus sensus
verborum non constet. Quare potius, vti *rubrum tit. depositi*
indicat, hoc de depositario rem depositam vendente intelligo,
cum PAVLVS in libr. 31. ad Ediculum de deposito agat, quod pa-
lam fit ex praescriptis verbis *I. 13. D. h. t.* et *is*, apud quem res
esset deposita, etiam *ignarus rem vendere poterat I. 3. D. h. t.*
Iam tempore ICtorum Romanorum in pretio emtionis, et vendi-
tionis naturaliter licere se contrahentibus circumuenire ait POM-
PONIVS *I. 16. §. 4. ff. de minor.* quod etiam ex *I. 22. §. 3. D.*
locat. cond. appareat, vbi in emendo et vendendo naturaliter
concessum est *quod pluris sit, minoris emere, quod minoris sit,*
pluris vendere, ex quo, non fuisse hoc prohibitum, quisque facile
potest intelligere. Neque *I. 9. D. de rescind. vendit.* rationibus
nostris adeo officit, vbi *cum minore venisset fundus, quam de-*
bita summa esset, Praeses prouinciae rescidit venditionem, eam-
que restitui iussit Lucio Titio, cum debita summa, non de iusto
pretio

pretio, sed de vectigali, quod debebat Lucius Titius, sit interpretanda, atque hoc in fauorem fisci constitutum sit, ne is minori summa, quae ex emtione venerat, contentus esse debeat, cum debitor solidum vectigal exsoluere paratus erat. Certe, si etiam propter dolum venditoris, aut laesiorum adiebatur Praetor, is non hanc nostram actionem, de qua, quantum ego quidem scio, silent pandectarum leges, dabat, sed forte extra ordinem, si qua alia iusta caussa videbatur, laesum in integrum restituebat. Quare etiam IMP. DIOCLETIANVS et MAXIMIANVS in l. 2. C. de resc. vendit. non ad antiquas leges, sed ad humanitatem prouocant, atque tum, quid minus pretium sit, si nec dimidia pars veri pretii soluta sit, definiunt, tum, ut pretio restituto fundus venundatus, vel si emtor elegerit, quod deest iusto pretio, recipiatur, sanciunt, cuius rei et actionis antea nullum reperitur vestigium, vti etiam in tit. de rescind. vendit. fere pleraque leges his Imperatoribus originem debent suam.

Sed, vt redeamus in viam. An haec ipsa actio, ad laesi liberos transeat, anquiramus. Hos ad vnum fere omnes remedio l. 2. C. de rescind. vendit. vti posse clamant, inter quos referam RAVCHBAR. Quaest. Iur. Ciu. Part. I. Quaest. XLIII. n. 48. CARPZOV. P. II. Const. XXXIV. Def. 8. LAVTERB. Colleg. Pand. Tit. de resc. vendit. th. 23. BERG. Oec. Iur. Lib. III. Tit. IV. th. 18. not. 7. SCHILT. Exerc. ad Pand. XXX. 90. HORN. Resp. Cl. XI. Resp. XXXIII et XLV. MENCKEN Syst. Pand. Lib. XVIII. Tit. V. §. 4. LEYSER Medit. ad Pand. Tom. III. Spec. CCV. Med. X. quorum auctoritates et numerum si considerem, facile abhorret animus, vt in aliam partem cedere vix audeam. Sed faciam periculum, et, quanquam eorum tela sunt satis grauia, an a nostrae sententiae tanquam arce possint retundi, videamus. Aio igitur liberos laesi parentis, qui rem minori pretio vel emit, vel vendidit, factum ex l. 2. C. de resc. vendit. non posse reuocare, in qua causa agenda ita rationes meas subducam, vt aduersario-

VI

rum argumenta primo refutem, deinde meam sententiam nouis subsidiis confirmem.

Iam ex primis Iuris elementis constare dicunt, heredem succedere in omne ius, *actiones*, et *obligationes*, quas defunctus habuit l. 24. ff. de Verb. signif. et l. 62. ff. de Reg. Iur. quid igitur obstat, quominus filius actionem, l. 2. saepe adductam, quam patri, et contrahenti competere nemo negat, instituere possit. Multo quidem absurum, ut, nisi ignorantiae supinae notam effugere velim, hoc in dubium vocare possim. At illi ipsi mihi facile concedent, nihilominus esse actiones, quas defunctus in heredem haud transferat, e quibus tantum actiones, quae vindictam spirant, referam, quas heredibus negat §. 1. *Instit. de perp. et temp. act.* Fac patrem tuum cum femina sponsalia celebrasse, et, ut ineat matrimonium, litem inchoasse, iam moritur parens, an tu litem persequi posse autumas, quoniam succedit in omne ius et actiones, quas defunctus parens habuit. Minime gentium. Dabo iam aliud exemplum. Reuocari posse donationem ob ingratitudinem acceptantis, aut si conuentiones donanti promissas non impleuerit, inter omnes notum est, *hoc tamen usque ad primas personas tantummodo stare censemus*, ait **IVSTINIANVS** l. 10. *C. de reuoc. donat. nulla licentia concedenda donatoris successoribus huiusmodi querimoniarum primordium instituere.* Quae ratio etiam procedit, in querela inofficiosi testamenti, quae, nisi a parentibus iam praeparata esset, antiquis temporibus Iuris Romani filiis et heredibus non concedebatur l. 6. §. fin. et l. 5. *C. de inoff. testam.* Vides igitur hanc sententiam non tam late vagari, quin iustis limitibus sit circumscribenda.

At praeuideo telum fortius, quod in nos torquetur, quod ex ipsis legibus petitum est, quae heredem ad instituendam actionem admittunt. Quid enim potest esse clarius, quam cum in l. 2. b. t. dicitur, *rem maioris pretii, si tu, vel pater tuus minoris distraxerit, cui adstipulatur l. 1. eod. si pater tuus per vim coactus dominum vendidit, ratum non habebitur.* Si igitur diserta legis dispositione

VII

sitione filius ob patris circumuentionem hoc auxilio vtitur, quid est, quod huic sententiae potest obiici? Iam haud diffiteor certis in causis filio, v. c. si venditio in fraudem legitimae sit inita, adesse huius legis actionem, at in vniuersum hanc ipsi constare nego. Si enim leges sunt interpretandae conciliando cum aliis, hae ipsae leges nostrae sententiae non obsunt. Cum enim *l. 2.* fine restrictione omni venditionem minoris pretii factam a filio fieri irritam faciat, adiicienda est *l. 1. eod.* quae hanc, vt ita dicam, generalem dispositionem coercet atque minuit, adeo, vt non omnem eiusmodi venditionem, sed eam tantum, quam *pater per vim coactus* iniit, irritam statuat, *quod non bona fide gesta sit, mala fidei enim emitio irrita est.* *l. 2. add.* Non igitur in omni venditione minoris pretii admittitur filius, sed tunc tantum, vbi pater per vim coactus, aut negotium ipso iure nullum est et irritum. Ponit igitur *l. 2.* casum eiusmodi: quando praeter minus pretium pater per vim coactus, aut dolo malo circumuentus fuerit, filius actione hac rescissoria velit vti. Vna enim Lex alteram explicat. Neque opus est, quod vrgeas hic potius querelam nullitatis, aut, *quod metus causa*, actionem esse instituendam, quod illa simul cum rescissoria propter minus pretium coniungi potest, cum sibi inuicem haud repugnant, et vtraque ad restitutionem rei venditae tendant, adeoque in laesi arbitrio est possum, an velit, quod contractus irritus non valeat, aut pretium alter suppleat. HARTM. PISTORIS P. I. *Quaest. 23. n. 3.*, eo magis quod in hac actione praeter minus pretium, et mala fides probanda est. per *l. 4. C. de resc. vendit.*

Praeterea adducit MENCKENIVS ad Pand. loc. cit. *l. 32. ff. ad L. Aquiliam*, quae proponit casum, cum a familia furtum factum sit, an actio damni iniuriae in singulos detur, quod negat CAIVS, ne dominus tota familia careat, quae Lex cum ad actionem rescindendae venditionis non faciat, sine omni dubio forte aliam ipsi in mente fuisse suspicor, quanquam omnes aliae editiones eandem *legem 32.* prae se ferant.

Sed

VIII

Sed cum in vulgus notum sit, quantam vim habeant prudenterum auctoritates, et Collegiorum Iuridicorum, quas appellant, obseruantiae: in causam suam tanquam aduocatos adducunt plurimas, e quibus **HORNIUS** *Class. XI. Resp. XLVI.* ICtorum Wittebergensium, et **LEYSERVS** *Medit. ad Pand. Tom. III. Spec. CCV. Medit. X. p. 583.* Helmstadiensium sententias affert, quibus adiungit **MENCKENIVS** *loc. cit.* ICtorum Lipsiensium auctoritatem M. Octobr. 1718. ad Io. Mich. Schuberthum Zorbicensem praescriptam, quam, cum non sit adhuc typis exarata, adiiciam. Hat Wenzel Leise, Einwohner zu Löberitz sein daselbst gelegenes Guth ao. 1708. an seinen ältesten Sohn, Samuel Leisen, vor 800. fl. verkauft, nach dem nun jener ao. 1714. und nach ihm auch der Sohn Samuel Leise verstorben, dessen übrige 6. Geschwister aber nunmehr diesen Kauff ex capite laesionis ultra dimidium und weilen das Guth noch einmahl soviel werth, wider Samuel Leisens Erben Klage angestellet, verlanget ihr, ob sie in ihren Vorhaben gegründet, des Rechten belehret zu seyn.

Ob nun wohl einem Vater, ein ihm eigenthümlich zustehendes Guth, ohne seiner Kinder Vorbewußt und Einwilligung einem von denen selben, um ein geringeres Kauf-Geld, auch gestalten Sachen nach, wohl gar unter der Helfste des rechten Werthes verkaufen kann, worwider denen übrigen Kindern unter dem Vorwand, als wenn sie dadurch an ihrer Legitima verkürzet wären, kein ius contradicendi ordentlicher weise zustehet, indem die Legitima nur nach demjenigen Vermögen, so ein Vater bey seinem Absterben nach sich verläßet, zu computiren, die actio ex l. 2. C. de rescind. vendit. auch alhier um so weniger statt zu haben scheinet, da der Vater über das Kauff-Premium der 800. fl. noch einen starken jährlichen Auszug vor sich und sein Eheweib auf ihre Lebens-Zeit, sowohl dem jüngsten Sohne, und der Tochter, annoch unterschiedenes an haaren Gelde, Vieh, Getreide, und Virtualien bedungen, dem Käufer das Haß bereits in Lehn und Würden gegeben, und einiges von dessen Geschwister die gefällig

gefällig gewesenen Tagezeit Gelder angenommen, die Kinder auch sonst, wenn sie ihrer Eltern Erben worden, schuldig sind, deren facta zu praestire.

D. a. u. d. Wenzel Leise, in dem mit seinem Sohne, Samuel Leisen aufgerichteten Rauff Contracte sich der laesioris ultra dimidium nicht begeben, also derselben sich annoch bedienen können, solchemnach dieses Recht nach seinem Tode auf die Kinder verfället hat, denenselben hingegen, daß sie bey des Vaters Leben, die betagten Tagezeit-Gelder angenommen, in soweit unschädlich seyn mag, indem daraus eine renunciatio iuris competentis sofort nicht zu schließen.

So sind Wenzel Leisens Kinder, wenn sie die vorgeschützte laesiorum ultra dimidium gebührend darthun können, wieder Samuel Leisens Kinder diesfalls rechtliche Klage anzustellen wohl befugt.

Omnis neruus argumentorum itaque eo continetur, quod parens ius suum in filium per mortem transtulit, et renunciatio iuris haud presumatur, et tandem praestatio facti defuncti, ad ea, quae ipse antecessor impugnare potuerit, non pertineat. Cum iam dictum sit de prima positione supra, haud inficias eo, renuntiationes iurium esse strictioris interpretationis, neque facile presumi, interdum tamen remissionem iuris et taciturnitate singi constat, si v. c. remissionem adulterii tacitam speces, cum enim maritus innocens priuationem illatorum iure petere potest, si is nunquam, dum viueret, perfecutus est ius suum, moriens hoc in heredem non transfert, qui, nondum instituta actione priuandae dotis, tanquam heres ea agere haud potest, cf. LEYSER. ad ff. Tom. IX. Spec. DLXXIX. Medit. XXVI. Porro nec tertia ratio procedit, cum bene distinguamus, necesse est, an antecessor factum in omittendo, vel committendo fecit, si enim vnice factum omisit, v. c. rem suam non vindicauit, conditionem certi ex mutuo non instituit, heres sine omni dubio,

B

nisi

nisi temporis praescriptio illud impedit, agere potest; secus vero, si omissioni accedit factum quoque eius in committendo, tunc enim heres defuncti, facta omnia praestare debet, et quamquam hic rescindere venditionem iniuste factam poterat, heres tamen, quod omnia eius facta, adeo etiam antecessoris venditionem praestare, nec eam impugnare debet. *Debet enim vti sanctitur Nouella XLVIII. Cap. I. defuncti voluntas ab eius successoribus ita seruari, vt in nullo ei contradici praesumatur, his valentibus in reliquo tempore, et in omni negotio nondum moto in iudicio, neque iudicali sententia, aut interuentione amicabili transacto.* Valet igitur factum vendentis antecessoris, nisi res antea in iudicium deducta est, nec heres ei contradicere potest, dum, cum ipse conqueratur, non praestat factum, sed impugnat factum defuncti, eique re ipsa contradicit.

Sed vt mittam aduersariorum argumenta; iam et negantem sententiam nouis age confirmem. Et vt in vniuersum moneam, *ratas manere semper factas iure venditiones, nec oblato pretio rescindere venditionem facile permittitur. l. 7. C. de resc. vend.* deinde, vti ad vnum omnes Iuris interpretes ducti in primis *l. 49. ff. de reg. Iur. et l. 15. C. de donat.* consentiunt, successori singulari, qui causam habet a laeso, actionem hanc ex *L. 2.* non concedi, ita nulla subest ratio, quare haec etiam successoribus vniuersalibus sit deneganda, cum iidem auctores *l. 1. et 2. C. de rescind. vendit.* DIOCLETIANVS et MAXIMIANVS in *l. 3. C. de reb. alienis non alien.* disertis verbis statuant: *Venditrici succedenti hereditario iure perfectam recte venditionem rescindere, ac dominium reuocare non licet.* Quid potest esse clarius? Nam in eo omnes conueniunt, in hac rescissione venditionis poni negotium et contractum iure perfectum, quod et ipsa rei finitio demonstrat, cum contractus nullus per se, et ipsa natura sua non valeat, hic vero validus contractus non pro nullo habetur, sed ob minus premium tollitur atque rescinditur. Si igitur

igitur venditrici succedenti hereditario iure non permittitur rescindere perfectam venditionem defuncti, nonne iidem Imperatores et auctores rescindendarum venditionum sibi ipsi repugnarent, cum in *l. 1. et 2. C. de rescind. vendit.* hanc actionem filiis permitterent, quae pugna statim euanevit, si eas, vti supra commonstrauimus, tantum de ea specie, cum pater vi coactus domum vendidit, interpreteris. Neque est, quod timeam, LEYSERI Tom. III. Spec. CCV. Medit. X. pag. 584. auctoritatem, qui hoc nobis praesidium e manibus torquere audet. Prouocat autem ad sequentia legis verba, vbi adiicitur: *Sed et si haec ex persona sua vindicet, ex quibus palam fieri existimat, hac exceptione limitari regulam ante propositam ita, vt haec prohibito extendi nequeat ad rescissiones, quas ipse alienator, si supereffet, petere potuisset, cum eadem persona cum hoc sit heres, iisdemque iuribus fruatur.* Sed vti probatio non fieri debeat per circulum, ita hanc explicationem in ipsa lege nunquam inuenies, sed potius ita finitur regula, vt in vniuersum heredi non sit actio ad rescindendam venditionem, nisi is *ex sua persona* h. e. non vt heres, qui defunctum prae se fert, rem vindicet, v. c. ex pacto cum hoc inito, vt rem restituat, vel ex iure retractus, vbi suo, non heredis nomine agit. Manet igitur sententia Impp. firma, succedentem iure hereditario venditionem defuncti non posse rescindere.

Quam sententiam quoque confirmat *l. 7. C. de restit. milit.* auctoribus iisdem Imperatoribus. *Ea, quae a patre geruntur, non decet pro disciplina militari a filiis ad irritum reuocari, praesertim, cum nec patrem tuum in rebus humanis agentem affirmes, conquestum fuisse super huiusmodi contractu.* Quid igitur? Si miles, qui reipublicae causa absens fuit, et ob laesionem eo tempore factam, facile restituitur, actione cadit, quomodo alii filii, quae so, admittantur? Vides igitur in hac lege arceri omnem successorem, quin et eum, qui alias beneficio restitutionis in

XII

integrum vtitur, nisi iam pater actionem hanc instituerit, quod etiam *Nouella XLVIII. Cap. I.* sancit, quo facto ipse heres venditionem impugnat, et illud impugnationis factum tantum continuat, et praefstat. Quin eadem sane ratione proceditur in donationis reuocatione, in qua heres donantis reuocationis auxilium implorare non potest, si donans tacuit, tum enim *silencium eius maneat semper, et non a posteritate eius suscitari concedatur l. 10. C. de reuoc. donat.* Qui enim filius parentis facto potest esse contrarius, qui venditionem minori pretio factam tacito consensu probauit, nec ante mortem factum suum irritum fieri voluit? quam ob caussam liberis succedentibus non esse officiosae venditionis querelam, nec ab iis alienata a patre titulo oneroso reuocari posse plerique ICti existimant, e quibus vnum tantum loco omnium *I A C. C V I A C I V M* in parat. *C. de inoff. donat. in fine nominare sufficiat.*

Nec a re nostra erit aliena *l. 4. C. de reuoc. his, quae in fraud. per quam filios debitoris, ei succedentes, veluti in creditorum fraudem alienatorum facultatem reuocandi non habere, notissimi iuris est,* ex qua clarescit, filios nulla in re patris alienata posse reuocare, si ei succedant. Qui igitur sit, vt adhuc dubitemus, cum alias in fraudem creditorum alienata a creditore possint reuocari, hoc filiis in emtione a patre rite perfecta non permitti. Praeterea conuenit nostrae sententiae *l. 3. §. 5. D. si quid in fraud.* *Si libertus intestatus deceperit, relicta patrono debita portione, aut aliquo amplius, aliquid etiam alienauerit, Papinianus lib. 14. Quaestionum scribit, nihil esse reuocandum.* Ex quo simili ratione concludimus, si patronus, relicta portione legitima, non potest alienationem liberti impugnare, ita eo minus filii, legitima ipsis relicta, parentis alienationem possunt reuocare, quoniam iis nihil debetur, nisi legitima, et hac debent esse contenti.

Iam agmen claudat *l. 2. C. qui, et adu. quos in integr. quae sancitur: nullo modo aduersus parentes utriusque sexus dari restitutio-*

nem

XIII

tutionem. Cum igitur haec reiiciatur, cum factum parentis sit quasi filii, et heredis factum, inde, nisi fallor, recte colligo, nec rescissionem l. 2. C. de resc. contra venditionem parentis locum inuenire, quia etiam haec est species restitutio*nis in integrum*, vti disertis verbis appellatur l. 10. C. de rescind. ita, vt vera venditio inita ob minus pretium rescindatur, ac res in integrum restituatur, veterique domino reddatur, quasi non vendita, nisi emtor, quod deest, pretium suppleat.

In hoc igitur legum cumulo, quae nostram confirmant sententiam, nihil supereft, quam vt etiam causas legum, earumque rationes paulisper, et quidem breuissimis excutiam. Et primo quidem parenti de re sua, vti velit, disponendi potestas est, eo magis, *quod unusquisque rei suae liber moderator est atque arbitr*er l. 21. C. mand. adeo, vt *re sua abuti possit l. 25. §. 11. D. de bered. petit.* Deinde, cum maneat in omnibus honor parentibus illibatus atque intactus. l. 2. C. qui, et adu. quos in integr. filio iniquum esset facto parentis, cui succedit, refragari, adeo, vt tanquam heres semper parentum facta praestare debeat, necessitate imminente, aut obedire omnibus, aut uniuersa contemnere, et non haec quidem eligere, his vero resultare, sed defuncti voluntatem ab eius successoribus ita seruari, vt in nullo ei contradici prae*sumatur*, his valentibus in reliquo tempore uniuerso, et in omni negotio nondum moto in iudicio, neque judiciali sententia, aut interuentione amicabili transacto. Nouell. XLVIII. Cap. I. Si igitur parens, dum viueret, venditionem in iudicio non rescindere allaborauit, eam probasse, atque arg. l. 3. §. 5. D. si quid in fraud. cum aliquid alienauerit, praeterea donando nihil videtur in fraudem facere. Cui accedit quoque hoc, quod cum in rescindenda venditione, et mala fides, quin adeo dolus contrahentium sit probandus, l. 4. 5. 10. C. de rescind. vendit. hacc actio vindictam aliqua ratione spirat, quam parens, dum
B 3 more.

XIV

moreretur, deposuisse videtur, quamque instituere heredes leges supra dictae prohibent, eo magis, cum *si dolum intercessisse probatum fuerit, venditori ipsi, non aduersus eum, in quem emtor dominium transtulit, h. e. tertium, rei vindicatio, sed contra illum, cum quo contraxerat, in integrum restitutio competit l. d. 10.* quam ob caussam etiam filio, qui respectu emtoris minus iusto pretio rem acquisiti, tertius est, quod cum eo non contraxit, etiam haec actio denegatur, cum *alterius circumuentio alii, praeter contrahentes, non praebeat actionem l. 49. D. de reg. Iur.* quam ob caussam etiam successori singulari *arg. l. 15. C. de donat. et l. 1. 3. C. si vend. pign. agat,* ea non competit, vti circumuentio emtoris filium laesi venditoris, quod pater dolum non vindicauerit, ab *actione l. 2. C. de rescind. vendit.* arcet.

Quae omnia ita disputata velim, vt hoc tantum admittatur tunc, cum legitimae portioni filii damnum inferatur nullum. Et cum tantum absim, vt existimem, meam auctoritatem hac in re aliquid posse, adiiciam, nisi displicet, Collegiorum Iuridicorum sententias, quae idem, quod ego, statuant. Et primo quidem idem ipse HORNIVS, qui in contrariam partem ICtorum Wittebergensium opinionem adduxerat, aliam *Class. XI. Resp. XXXIII. p. 649.* affert, qua ita ita pronuntiatum fuit: Ferner euer Vater ungeachtet er eurem Anziehen nach, daß er das Guth allzuwohlfeil verkaufft, gewußt, dennoch diesen Rauff bey seinem Leben, sonderlich in seinem letzten Willen nochmahl beliebet, und es dabey gelassen wissen wollen, dessen factum ihr als seine Erben zu praestiren allerdings gehalten. So erscheinet daraus allenthalben so viel, daß obangezogener Rauff vor beständig billig zu achten, sowohl ex *l. 2. C. de resc. vend.* nicht angefochten werden möge. Quid quod magis mireris, Illustris ICtorum, qui hic Lipsiae est, Ordo, illo ipso anno 1718. M. Augusti, quo in contrariam iuit sententiam, in caussa a Praefecto Superiori Budissensi missa inter Ioannem Ascanium de Rheedem actorem, et Sophi-

am

am Elisabetham de Hund et Consortes vti reos agitata, illum actione l. 2. C. *de resc. vendit.* instituta reiecit, his additis rationibus: Obwohl daß der Frau von Dewitz als ihres Bruders des von Lübau einige Erbin ab intestato gewesen, und sie bey dem Hauptvergleiche lädirt, Klägern das remedium l. 2. C. *de rescind. vendit.* zustünde etc. D. a. u. d. auf die laesionem vltra dimidium nicht zu reflectiren, zumahl gedachte Frau von Dewitz bis an ihr Ende die Vergleiche, auch Uebergebung des Guthes Diese feste gehalten, und nichts darwieder eingewendet, folglich die Erben ihr factum zu praestiren verbunden. Quam sententiam etiam tenuit idem Ordo cum in causa Euae Mariae Lippmanniae, quae agebat, et Caroli Godofredi Lippmanni, qui excipiebat coram Praefecto Lichtensteinensi agitata, illam causa cadere M. Maii 1763. decernebat, ductus his rationibus: Obwohl Kläger vor sich anführt, daß er bey dem angegebenen Kaufe vltra dimidium laediret sey, da Christoph Meyer statt des verschriebenen Kauf-Pretii von 3000. fl. vor das Beklagten verkauffte Guth 6100. fl. in gewissen Terminen zu bezahlen versprochen, und also sothauer Kauf per l. 2. C. *de rescind. vendit.* zu rescindiren, um so mehr daßjenige ius rescindendi, welches der Vater gehabt, durch Erbgangs-Recht auf die Kinder gekommen, sumtemahl solches denenselben in l. 1. b. t. zugestanden wird; und hieraus eine laesio in legitima entstehe, hiernächst der Verkäufer zur Zeit des Kaufes nicht mehr seines Verstandes mächtig gewesen, und Beklagtens Wurmund ihn dolose, und unter bedrohlichen Worten darzugebracht, dahero, daß auf Beweß und Gegen-Beweß zu interloquiren gewesen, es scheinen möchte.

D. a. u. d. Gottfried Lippmann bey seinem Leben den fol. 16. befindlichen Kauf gerichtlich vortragen lassen, und ein Vater, unter seinen Kindern einem vorzüglich eine Güte zu thun freystehet, darwieder die übrigen Kinder, daferne sie dessen Erben werden, actionem rescissoriam nicht anstellen, oder factum

XVI

factum paternum impugniren mögen, massen l. i. *Cod. de rescind.* nur von dem casu : si pater per vim coactus domum vendidit, handelt , auch im gegenwärtigen Falle iuxt. fol. 18^b. in dem Kaufe ein Auszug stipulirt worden, welcher auf einen casum incertum gesetzt, und gewissermaßen, pro emtione spei zu achten, wobei das remedium l. 2. *C. de rescind. vendit. cessiret*, im übrigen, was von der Kürzung in der legitima, und daß der verstorbene Lippmann dazumahl nicht mehr compos mentis gewesen , auch dolose circumueniret worden , angeführt , in der Klage nicht zu befinden, sondern allenfalls zu besonderer An- und Ausführung gehöret, jedoch da die Sache quaestionem iuris betrifft, die Unkosten tacite zu compensiren gewesen sc.

Ad quem modum etiam aliis in caussis , quin et nuper M.
Octob. 1763. Senatui Haynensi , cum D. Christ. Gottl. Wielischii
heredes, contra Wolff. Henr. Opitzium agerent, ab Eodem Or-
dine fuisse responsum, haud ignoramus, quanquam et interdum
contrariam sententiam, vt fieri interdum solet, cum numero Assess-
orum res deciditur, in Ordine nostro praeualuisse, non nego.
Sed pedem hic figam, cum me reuocet instituti, cuius causa
scriptio haec ineunda erat, ratio, quae in eo est posita, vt

V I R I
CONSULTISSIMI, DOCTISSIMI QVE
GODOFREDI SIGISMUNDI
SEYFRIEDI

inaugurationem doctoralem indicem.

Natus est is anno huius seculi vno de trigesimo Dresdae,
patre SAMVELE SIGISMUNDQ SEYFRIEDO
I. V.

XVII

I. V. D. ET CAVSARVM PATRONO CELEBRI, matre MARIA ELEONORA, GODOFREDI BENEDICTI KRESSII I. V. D. ELECTORIS SAXONICI A CONSILIIS AVLAE filia. Cum pater optimus filium primo priuatae institutioni traderet, deinde eum doctrinae sollerti SCHQETTGENII, et KRETZSCHMARI, scholae patriae praceptorum commisit, quibus ducibus rem litterariam hausit, nec dubitandum est, quin noster parentis consiliis maiori adhuc ratione adiuuaretur, nisi mortis iacturam anno MDCCXLVI. in eo summo cum luctu sensisset, quam aliquo modo minuit matris adhuc superstitis sollicita cura, quam in eo educendo et adiuuando adhibebat, quamobrem eam suminopere veneratur. Scholasticis doctrinis bene instructus adiit Academiam nostram anno MDCCXLIX. cum WINCKLERVS Rectoris Magnifici munere fungeretur, qui eum in omni philosophia, pariter ac naturali scientia experimentis confirmata instruxit, vti ei IOECHERVS omnem historiam ciuilem, pariter atque litterariam, aequa ac prouinciarum Europae tradidit, cui rei adiecit historiam ecclesiasticam cum antiquitatibus rei sacrae WERNSDORFFIVS, et tanquam cumulum imposuit docendo Historiam Germaniae, et S. R. Imperii, quin patriae, VIR MAGNIFICVS, qui summa cum laude nunc academiae nostrae tenet gubernacula, BOEHMIVS. Hanc igitur optime ad Iurisprudentiam descendam viam stratam munierunt GODOFREDVS MASCOVIVS, qui hunc iuris naturae, et SAMMETIVS, et IOACHIMVS qui iuris vniuersi elementis imbuerunt, quorum primus historiam, ac Institutiones Iuris, vterque Pandectas, quin alter quoque modum causas in foro agendi exposuerunt. Iura Longobardorum SIEGELIVS, et Germanorum CRAMERVS, nec non, quae de delictis agunt HQMMELIVS pater, quem inter praceptores in-

C

primis

XVIII

primis suspicit, pariter ac publica imperantium IO. IACO. BVS MASCOVIVS explicarunt. His copiis bene instructus, superato in Collegio nostro examine, quod candidati Iuris subire debent, summa cum laude, Dresdam anno LIII. reddit, donec paulo post VIRO ILLVSTRISSIMO FREDERICO CAROLO COMITI WATZDORFFIO, DYNASTAE LICHTENWALDAE, AVERS- WALDAE ET BIRCKENHEIDAE, ELECTORIS NOSTRI CONSILIARIO INTIMO, pro quo Eiusque familia pia nuncupat vota, placeret, ut Ipsi ab Epistolis esset, in quo munere cum per sexennium permanisset, cepit eum amor fori adeo, ut potestatem caussas in iudiciis agendi anno DCCLX. impe raret, quam optimo cum successu exercuit, ita ut hos, qui instant, honores, olim iam eslet meritus. Quorum ut fieret particeps, adiit nuper Ordinem Nostrum, quo eum ad secundum Examen admitteret, quod adeo sustinuit, ut omnibus applaudentibus inter dignissimos referretur. Et cum, instituto moreque maiorum, pro consequendis summis in arte nostra honoribus, opus sit, ut publice dissertationem conscriptam tueatur, faciet hoc A. D. XXVII. Junii a. c., dum, quem non nisi cum summa veneratione nominat, Praeside VIRO MAGNIFICO, ILLVSTRI, ET SVMME REVERENDO, CAROLO FERNANDO HOMMELIO, SERENISSIMO ELECTORI SAXONIAE A CONSILIIS AVLICIS, CAPITVLI MARTISBURGENSIS CANONICO, CURIÆ PROVINCIALIS ELECTORALIS ASSESSORE, DECRETALIVM PP. ET FACVLTATIS NOSTRAE ORDINARIO, Patrono Optimo, eruditorum examini matrimonium sine proposito liberos procreandi legitimum proponet, atque A. D. XXVII. IVNII hora II. electionem curforiam ad §. 3. l. 8. C. de Codicillis habebit, quibus

XIX

bus peractis, finitaque disputatione VIR ILLVSTRIS
ATQVE EXCELLENTISSIMVS FRIDERICVS
PLATNERVS SERENISSIMO ELECTORI NO-
STRO AB APPELLATIONIBVS CONSILIARIVS,
DE V. S. ET REG. IVR. PP. CONSISTORII ET OR-
DINIS NOSTRI ASSESSOR, Collega Suauissimus,
cui, ex potestate mihi clementissime concessa, iura in-
augurandi Doctorem tradidi, honores et codicillos do-
ctorales ipsi largietur. Quibus solennibus vt RECTOR
ACADEMIAE MAGNIFICVS, COMITES ILLV-
STRISSIMI, ATQVE VTRIVSQUE REIPUBLI-
CAE PROCERES, NEC NON COMMILITONES
GENEROSISSIMI NOBILISSIMI QVE frequentes ad-
esse velint, omni, qua par est, ratione rogamus, eamque
benevolentiam quo quis officiorum genere nos compensaturos
esse spondemus. Scripsi Festo Ioannis CICLOCLXIII.

L I P S I A E
EX OFFICINA LANGENHEMIA.

27018800
S A I S T I
ARCHIVUM LIBRARIUM 73

(oll. Diss. A 181, wie Nr. 8. a-6

